

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавс-мала.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані є вільні від порта. — Оголошенє звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 30 сот. від стрічки.

БЮРА РЕДАКЦІЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ І ЕКСПЕДИЦІЇ
„РУСЛАНА“

перенесено

до льокалю

при ул. Оссолинських
ч. II. (партер)

(фронт від ул. Тихої).

Внутрішньо-політичні клопоти і труднощі.

(Δ) Політичні і парламентарні труднощі, які виринули останніми часами і в Австрії і в Угорщині, привносять справдешних прихильників конституційного устрою держави до поважної задуми над внутрішнім положенням. Бувший міністер др. Ебенгох виступив в Reichspost з поважною осторогою супроти тих, що легковажно грають з огнем. Він вказує на те, що бар. Бінерт мав намір підмовою язикової анкети довести до зближення Німців і Чехів і вислухавши 26 заміток над виготовленими язиковими пропозиціями, поробити після обопільного порозуміння відповідні зміни, а відтак в такім змінєнім виді внести сі пред-

логи в держ. раді (а в чаєти і в чєскім соймі).

Тимчасом заострене між обидвома народами дійшло до того, що они вже тепер домагають ся від правительства сформулованих постанов, котрі можуть бути доперва вислідом переговорів. Правительство бажало довести до розєму між спірними сторонами, щоби розпочати відтак мирові переговори, а тимчасом спірні сторони домагають ся точок мирного договору яко условин розєму.

Все те є вислідом пристрастей, які розятрують обидва табори і довели до завзятійшої боротьби, як перед роками. Державне житє превьяє ся в парламентарних подїях і тому зовсім природно, що щораз яскравіші національні пристрасти і боротьби відбивають ся на діяльності парламенту, котрий стає щораз більше безвладним.

Отсе довело до тяжкого внутрішньо-політичного пересилєня, а парламентаризм тим способом поважно загрожений. Комісії в держ. раді ведуть доволі пильно законодавчу роботу, а тимчасом сама палата близка самоубийства, а всі щирі прихильники народного парламенту, котрі на него покладали такі надїї і сподївали ся рішеня великих задач, споглядають з тривогою на посольську палату і щоденні в нїй подїї, які можуть довести до знищеня єєї доброї слави.

Сучасні дні великих історичних подїй, великі соціально-реформові задачі вимагають повної свідомости великої ваги сих справ для держави і для добра народів, але не спорів о одно-дво-чи

більше язикові таблиці. Нічого отже не булоб дивного, колиб правительство відрочило, а відтак розвязало палату, що показала ся неспосібною до полагоди таких великих задач. Тимто др. Ебенгох накликає до отямленя, бо вже вибила останна година, котрої відгомін може стати посмертним дзвонєм для парламенту. Держава отребує встувати, а коли про ві встованє не подбає сей парламент, то зробить се другий. Необчислимї шкоди вийдуть для народів задля приволоки в полагоді важних предлог, а сєго не зумів перед виборцями виправдати ніяке сторонництво. Наш монарх, котрого конституційні переконаня повинні для всіх бути свїтлим прикладом, поставив засаду, що над тим, що всіх обходить, повинні всі робити і про се постановляти. Тимчасом держ. рада намагає ся сию засаду правдивих народних справ зробити неможливою і тому на ню спаде одвічальність за можливі наслідки.

Не ліпше діє ся в Угорщині. Міродатні круги намагають ся замилити очи свїтови і заперечують, начєб було яке пересилєне або начєб щось подібного грозило. Egyetertes звїщає в знаменній статі п. з. „Заява монарха“, що гр. Аппоні винїс з останнього послуханя таке вражїне, що окремішний банк, як і картельований є простою неможливістю. Монарх станув на становищі, що банкова справа є народо-господарска і тому обидва правительства повинні дійти до такого порозуміня, щоби удержати status quo. Тимчасом угорске правительство хоче картельного банку, а австрійске сєму

Матеріали до історії буковинської Русі.

V.

Важніші граці із Воробневича
в роках 1876—1897.

(Дальше).

Ч. 9.

1883, 11. грудня. (З листу Ол. Б-ого до Із. В-а).

Що до Твоїх драматичних творів, то жалє Твій в части справедливий. Однак з сєго, що там дєсь колись хтось в газеті сїй або тїй написав злослівну критику, не виходить ще, щоб такої думки був загал Русинів галицких, весь нарід! Та щоб Ти задля того мав повєхати писанє для рускої сцени. Власне та обставина, що Твої драматичні твори держать ся на сцені і все подобають ся рускій публиці, є невимовним доказом, що мимо деяких хиб, без яких не обїйдуть ся і твори первостєпенних гєнїв, они все таки не без хїсва для руского народа. Се признала і польска газета Kurjer lwowski, котра єдина з польских газет подавала рецензія в представлєнь сєгорічних

у Львові і дуже прихильно оцінювала між иншими Твої твори. Так самож і Дїло вторик в винятком одного Мандатора признавало вартість Твоїх творів драм. для рускої сцени і великі Твої в тїм взгляді заслуги, бо досі ні одєн автор того не зробив для сцени, що Ти. Се не підхїлбство.

Однак мусиш і те знати, що і такі писателі, як Квітка і Шевченко дізнавали нераз прикрости злобної і несправедливої критики, а се не зражало їх дальнє писати. Отже й Ти покинь свою думку — не робиш нї для Рускої Бєсїди Львівської, нї для дирекції театру, нї для Дїла, Пролома або мене, але для — народу руского. Се одно може Тобі справити вдоволенє і винагородити труд лучшє і солодшє, як ака небудь рємунєрація Рускої Бєсїди. Отже не скривай, друже, „свїтильника под спудом“, а постав його, щоб свїтив для цілого нашого народа“.

Ч. 10.

1883, 14. грудня.

Мій найновїший драматичний твір*) думаю небаром до Львова післати, бо правду Ти кажєш, не пишу я для поодиноких лиць,

*) Мова про „Нового Двїряка“, котрого Із. В. поправляв за порадою Цєглиньского.

но для мєго бідного народа. Григорій Цєглиньский і Ти много до того причинились, що я знов відозву ся. Жалі одного збирають, як подумавш, якими нїсенїтницями сєго року наша сцена збогатїла.

Паралєльно з помянутою мєльодрамою пишу і другу мєльодраму із козацкого житя.*) Употребляю всі жєрєла, котрі маю, єбширні і дрібнєнькі. Мені знадобилобьє єще щось про козацку жизнь, їх звичаї і др. Як щось подібного маєш, поможи мені, братічку. (З листу Із. В-а до Ол. Б-ого).

Ч. 11.

За історичними жєрєлами до драми про Сагайдачного і до поеми про царя Івана Грозного писав Із. В. до Ол. Барвіньского і у Вильну до Якова Головацкого. В листі до Гол-ого писав про свої недокінченї поеми: Клеопатра, Актея і Іван Грозний. На те відповів єму Головацкий:

1884, 3. мая.

Но я совѣтую Вамъ, не отвлекайтесь отъ славяно-русскаго гнѣзда. Оставьте Нѣмцамъ космополитамъ и мечтателямъ о всемірномъ нѣмецкомъ государствѣ всѣ Клеопатры, Актеи,

*) Мова про драму „Петро Сагайдачний“.

противне. Отже або правительства порозуміють ся і продовжать привілей австро-угорського банку, або Корона покличе ся на угоду з коаліцією і зажадає удержання status quo.

Можна отже в сім тижні сподівати ся в важних рішенях. Вже тепер проявляє ся серед незалежних змагань до відвороту в банківській справі. Навіть Кошут намагав ся переконати незалежних, що боротьба в банківській справі безвиглядна. Колиж коаліція буде приневолена до відвороту в банківській справі, тоді она буде намагати ся досягнути як найдалше ідучі уступки у військових справах.

Тимто австрійські політичні і парламентарні круги повинні всю бачність тепер звернути на ці справи, щоби не рішало ся о нас без нас.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бачність парламент. кругів була вчера звернена на послухання бар. Бінерта і президента угор. союму Юста у монарха. През. Юст предложив монарсі огляд політ. положення і відповідне про пам'ятне письмо в сій справі, однак монарх не видав ніякого рішення а застеріг се собі на пізнійший час. Після послухання бар. Бінерта рознесли ся вісти, що сесія має бути зачинена а посольська палата розв'язана. З урядових кругів заперечують сему, але вельми обережно. Бар. Бінерт в комісії бюджетовій заявив, що правительство, не маючи спромоги довести до порозуміння з відмогою анкети, внесе в слідуочу середу прямо в палаті язики розпорядки. Рішуче становище бар. Бінерта в сій промові вказує на те, що згадані вісти про розв'язане держ. ради є імовірні. Під сим вражінням соціаліст Реннер промовляв в палаті різко про парламентарне положення і рішучо виступав проти обструкції і вказав зовсім виразно на винників теперішнього положення, котрі ударемнюють дрібницями по лагоді найважніших державних і суспільно-політичних справ.

На понеділковім засіданню державної ради внесено цілий ряд інтерпелляцій. Пос. Морзей і тов. звертають ся в своїй інтепелляції до президента міністрів в справі так зв. військової угоди

Вы не произведете ничего больше, только копию изъ худой копии. Въ Европѣ восхищаются романами Сахеръ-Масоха и Францога, но кто знаетъ ближе народъ, не можетъ читать безъ улыбки эти фантазмагорія крещеныхъ и некрещеныхъ евреевъ à la Шахеръ-Масохъ, Францовъ. Возмите лучше эскизъ изъ мѣстной исторіи: Юрія (?) Хмельницкаго и его невѣсту Роксанду. Прочитайте хотя Шайнохи „Roxand-y“; но вмѣстѣ прослѣдите источники, на которыхъ онъ ссылается, ибо ляхъ съ предубѣжденіемъ относится къ фактамъ, углубитесь въ суть событій, вдохновитесь ими и выдетъ поэма или драма на славу. Это была славная эпоха единенія православной Руси съ православной Молдавией, чего не отказуешь и Энгель въ Geschichte der Ukraine.

Очевидно під впливом сего листу написав Ів. В. поему про Тимоша Хмельницького, надруковану в Альманакху „Союза“ 1885).

(Дальше буде).

з Уграми, п. Бакса в справі поступованя поліції і жандармерії в Празі; п. Бенкович в справі офіційальної статі в італійській „Tribun-і“ о становиску Тігоніого до квестії італійського університету в Австрії; п. Дашинський і тов. до міністра внутрішніх справ в справі недостачі приписаної законом лікарської помочи для членів каси хорих в фабриці гр. Лярша в Пйотровичах; п. Філіпінський і тов. до міністра кр. оборони в справі знуцання над жовніром 27. п. п. в Травнику в Босні; п. Онишкович і тов. до міністра внутр. справ і кр. оборони в справі поступованя властей против робітників, емігруючих для заробітку до Прус в містискім повіті; п. Марков до управителя міністерства справедливости в справі поступованя львівських судових властей в карній справі Мончаловского.

Відтак приступлено до обряд над наглими внесеньми пп. Вольфа, Хоца, Штернберга, Лісого і Зелігера, що відносять ся до національних спорів в Чехах. По промові п. Лісого замкнено засіданя.

П. Олесницький вибраний заступником голови укр.-русского клубу не приняв сеї гідности з чисто особистих а не з політичних зглядів і подав таке вияснене в N. fr. Presse.

Ческі сторонництва нар.-суспільне, радикальне і молодоческе ухвалили в Празі острі резолюції против почтового розпорядку. Нар.-суспільники узнали почтовий розпорядок неправним і звизають ческих почтових урядників, щоби, без огляду на всякі розпорядки, держали ся буквально основ закону державного, котрий признає всюди рівне право ческій як і німецькій мові. Радикальне сторонництво ухвалило також протест і зажадало від ческих послів як найенергічнійшого поборюваня почтового розпорядку. Молодоческе сторонництво протестує з великим огірченем против нових принципів почтових, що нехтують заporučену рівноправність і віддають німецькому язикови першєнство у внутрішнім урядованю, хотай в тім згляді нема ані законних ані інших постанов. Надія їх на послів, що они подбають о заповненє рівноправности ческому язикови і не дадуть видерти Чехам сего, що попередні правительства, в склад котрих входи и міністри Форшт і Фідлер зробили в користь ческого язика по мысли §. 19. основного державного закона.

Заграниця.

Заяву чорногорської скупщини принято в Сербії з ентузіазмом. Всі сербські часописи заявляють, що супроти однодушности цілого сербского народу Австро-Угорщина не зможе устояти ся на теперішнім становищи. Але французска часопись „Eclair“ остерігає Сербію перед крайностяю та підносить, що занятя Сербії Австро-Угорщиною є так легкою операцією, що сподівані местники Сербії могли би припізнити ся. Зі слабими треба поводити ся милосерно, але слабі не мають права наприкрятися світови зі своїми виімагінованими кривдми.

Сербский міністер війни Жівкович, відповідаючи на інтерпелляції деяких послів в справі грошевих надужитъ в сербській армії, радне-рад признав, що деякі висші офіцири дійсно допустили ся таких налужитъ. Се викликало в скупщині велике обуренє і многі послы заявили: „З такою армією, з такими офіцирами і серед таких відносин годі Сербії думати про війну!“

Голова панславистичного „благотворительнаго общества“ в Москві, генерал Спіридович вислав до царгородских часописий телеграму, в якій заявляє,

що славянський загал ніколи не дарує Туреччині сего, що она за 55 мід. кор. за продала 2 мід. людей Австро-Угорщині. Згадане товариство жертвує Туреччині подвійну суму, коли она надасть Босні і Герцоговині автономію і заключить союз з Сербією, Чорногорою і Болгарією. Турецкі і грецкі часописи приняли сю заяву з іронією та підносять, що ніяк не можуть брати під поважну розвагу сего союзу Туреччини з полудневими Славянами. Добачують в тім лише бажанє Росії, запрячи Туреччину в російське політичне ярмо.

Супроти дальше триваючого бойкоту австрійських товарів в Туреччині має амбасадор марграф Палавичіні зробити Порті рішуче представленє. Що до заяви чорногорского міністра заграничних справ, то осуджують її однодушно не лише турецкі правительственні, але взагалі всі міродатні дипломатичні круги.

В Болгарії заносить ся на мобілізацію. Виравді правительственні круги сему заперечують, однак в військових кругах заявляють, що конечні розпорядки в справі мобілізації вже видані.

Гнат Михайлович.

Відродженє литовского народу.

II. часть.

Литовско-польскі церковні відносини.

(Дальше).

Скандал в костелі Всіх Святых в Вильні.

(З нагоди литовської проповіді дня 26. жовтня).

Служба Божя була співана. По службі Божій частина людей вишла з костела, остали лишень Литовці та невелика горстка (20) Поляків, в тім числі 3 мужчин. По Євангелію яке прочитав о Крауялш, Литовці почали співати „O Dieve Teve“ (О Боже, Отче). Тоді горстка Поляків почала співати по польски. Литовці в одній хвили перестали співати і Поляки самі переспівали одну строфу якоїсь побожної пісні Коли усе затихло, священник почав проповідати по литовски. Але по якійсь хвилі Поляки почали знова співати. Священник перестав говорити проповідь і відозвав ся по польски, просячи в імя Спасителя, щоби перестали зневажати Божий Дім, при чім зазначив, що він говорить литовську проповідь не із власної волі і як прийде черга, то буде проповідати по польски.

Доки говорив священник по польски, до них, они мовчали, але як тільки почав проповідати по литовски, Поляки почали співати з початку „Zdrowaś Maryo“ але що ся арія була за слаба, то почали пісню: „Witaj Panne“ а коли і ся за слабо гомоніла, бо могучий голос проповідника заглушував їх, тоді розярені Поляки затагнули народний гимн і співали до кінця.

Зворушений проповідник негідним поведєнем Поляків в святині, ще довго проповідав, навчаючи Литовців, щоби сильно держались св. віри, накликував до терпеливости і витривалости та примірного поведєня в Домі Божім. Кінця проповіді вислухали Литовці клячучи, лиш одні Поляки стояли і співали свої патріотичні гимни.

Підчас сего скандалу в костелі, на коритарах і в захристії Поляки навіть з інших парохій провадили агітацію. Агітатори намовляли нарід, щоби, коли ще раз почує литовську проповідь, розбили священникови голову або обкидали його яйцями.

